

Ann Kidd Taylor

Zwemmen met haaien

Vertaald door Marion Drolsbach

Ambo|Anthos
Amsterdam

Terwijl ik een verdwaalde haarlok wegstopte die voor mijn duikmasker zweefde, zwom ik op de laatste dag van mijn onderzoeksperiode door het blauwgroene water van Bimini. Ik keek uit naar Sylvia, een vierjarige citroenhaai van anderhalve meter, die ik naar de oceanografe Sylvia Earle had vernoemd. De flarden zonlicht die aanvankelijk door het water heen waren gedrongen, waren langzamerhand vervaagd en nu speelden er schaduwen over het oppervlak. Nerveus wierp ik een blik op Nicholas, mijn duikpartner, en keek daarna op mijn horloge. We hadden haar intussen allang moeten zien. Nu Sylvia volwassen werd, begon ze zich buiten de beschermde omgeving van de mangrove te wagen waar ze was geboren. Dat was iets wat me verontrustte, maar wat ik ook bewonderde.

Op het kleine eiland voor de kust van Zuidwest-Florida waar ik woonde en als mariene bioloog werkte, noemden ze me Maeve de haaienfluisteraar. Het suggereerde dat ik op de een of andere manier dicht bij zulke toproefdieren in de buurt kon komen en ze zelfs kon temmen, wat uiteraard gevaarlijke onzin was. De bijnaam was blijven hangen, ook hier in het zeelaboratorium op Bimini, waar ik de afgelopen zes maanden citroenhaaien met passieve geïntegreerde transponders had gemerkt en daarna dag en nacht had gevolgd om DNA van ze te verzamelen, ze te fotograferen en te catalogiseren. Ik had een stuk of honderd exemplaren

geobserveerd, maar Sylvia was de enige haai waar ik op gesteld was geraakt.

Ze had de grappige gewoonte om stukjes vis op te schrokken die waren achtergebleven nadat ze ze had gebeten en verslonden, alsof ze het niet kon uitstaan als er iets verloren ging. Haar zuinigheid amuseerde me, maar vertederde me ook. Ik vond het leuk dat ze op de bodem bleef rusten wanneer de andere citroenhaaien wegzwommen, alsof ze een beetje extra lummeltijd voor zichzelf opeiste. Luie meid. Meestal herkende ik haar al voordat ik het litteken in de vorm van een omgekeerd vinkje op haar tweede rugvin zag. Vaak zwom ze dichterbij me in de buurt dan me lief was, hoewel ik wist dat citroenhaaien theoretisch meestal niet agressief waren en dat het waarschijnlijk door mijn verbeelding kwam, niet mijn wetenschappelijke kennis, dat ik het vreemde gevoel had dat ze mij ook herkende.

‘Jullie tweeën zijn *simpatico*,’ had Nicholas een keer opgemerkt. Dat bedoelde hij maar half als grap.

Het was 12 juni 2006, mijn dertigste verjaardag. Eigenlijk had ik nu in mijn kleine kamer terug moeten zijn om te pakken of in de gemeenschappelijke keuken om zo’n afschuwelijke cake van cake-mix te bakken en die na het avondeten aan de andere wetenschappers uit te delen, om het op z’n minst een beetje te vieren, maar ik wilde niet zonder een afscheidsduik uit Bimini vertrekken. Morgenochtend zouden Nicholas en ik een korte chartervlucht nemen naar Miami. Daarvandaan zou hij doorgaan naar Sarasota en zijn pijlstaartroggen. Oorspronkelijk kwam hij uit Twickenham, in Engeland, en vijftien jaar geleden was hij als student naar de Verenigde Staten gekomen. Nadat hij een poosje in Londen had doorgebracht, was hij in Sarasota bij het prestigieuze Southwest Florida Aquarium gaan werken. Onlangs was hij op zijn vijfendertigste het jongste hoofd van de afdeling Roggenonderzoek geworden. Hij was voor een verlofperiode van tien maanden hier in het zeelaboratorium geweest – langer dan wij allemaal. Ik kon me voorstellen

dat het aquarium hem maar wat graag terug wilde hebben. Zelf ging ik terug naar de Gulf Marine Conservancy op Palermo en naar het hotel van mijn oma Perri, aan de Golf van Mexico.

Het Hotel van de Muzen, waar ik was opgegroeid en waar ik nog steeds woonde, was geen doorsnee hotel. Terwijl de andere hotels op Palermo voorspelbaar op de zeevaart waren gericht – zeegezicht boven het bed, stuurwiel in het restaurant, aquarium in de lobby – was het intellectuele resorthotel van mijn oma vergeven van de boeken. In haar hotel werden in de lobby lezingen en boekenpraatjes gehouden, en het had zijn eigen boekenuitleensysteem, met een wagentje dat net als het schoonmaakkarretje van kamer naar kamer ging. De tweeëntachtig kamers waren allemaal gewijd aan een auteur die door Perri werd bewonderd: Charlotte Brontë, Jane Austen, Gwendolyn Brooks, Octavio Paz, Edna St. Vincent Millay, Henry David Thoreau... De *Tampa Bay Times* noemde het ‘een echte verborgen schat aan de Golfkust, een bibliotheekhotel aan de xtc’. Tegen het eind van de zomer zou ik al die ‘extase’ opnieuw achterlaten om in Mozambique onderzoek naar walvishaaien te gaan doen.

Telkens wanneer mijn onderzoeksperiode was afgelopen, kwam alles wat ik opzij had geschoven en had genegeerd – vooral Daniel – onvermijdelijk weer op me af, als de aanstormende vloed die de kust dreigde te heroveren. Ik voelde het verleden al aanspoelen: het laatste, hardnekkige beeld van Daniel op de dag dat we afscheid namen in Miami, met zijn silhouet afgetekend tegen de felle zon op het raam, en daarna de lange stilte. Deze keer kwam de herinnering genadelozer bovendrijven. Dertig... Wat was het toch met die leeftijd? Alle klokken tikten luider.

Toen Nicholas en ik verder bij de kobaltblauwe bodem van onze boot vandaan zwommen, zagen we een stroom piepkleine elritsen die glimmend als muntjes samen door het water schoten. Eerder was een rode tandbaars door ons gefascineerd geraakt, nieuwsgierig geworden door de luchtballen uit onze duikflessen. Hij kwam

zo dichtbij dat ik de binnenkant van zijn bek oranje kon zien oplichten. Net als bij mensen leken er bij vissen twee hoofdstromingen te bestaan: de avontuurlijke en de voorzichtige.

Nicholas wees naar een koppel pijlstaartroggen dat voorbijgleed als een scène uit *Het zwanenmeer*. De trilling van hun vleugels raasde op me af, weergalmend zoals alle geluiden onder de zee, vaag en gedempt, een vreemde schokgolf in slow motion. Nicholas was net zo gek op roggen, vooral op gevlekte adelaars en reuzenmantas, als ik op haaien, en vlak voordat ze verdwenen schoot hij er een plaatje van.

Hij stak zijn handpalm omhoog om te gebaren dat ik moest stoppen, en heel even dacht ik dat hij de citroenhaaien had gezien, maar hij schudde zijn hoofd en haalde zijn schouders op, het teken voor 'Er komen geen haaien aan, onze lucht begint op te raken'. Nadat we de afgelopen zes maanden hadden samengewerkt, waren we bedreven geworden in het interpreteren van elkaars lichaamstaal. Ik hield mijn hoofd schuin en stak vijf vingers op. *Nog vijf minuten?*

Hij stak zijn duim op en wees naar een bosje zeewaaiers op de oceaانبodem. *Oké, maar laten we hier blijven.*

Ik knikte. Ik zou hem missen, en dat was een verrassing. Het was altijd een verrassing om iemand anders dan Daniel te missen.

Drijvend boven de wuivende tuin van fuchsialeurige en roze zeewaaiers keek ik naar een groene murene die gedeeltelijk uit zijn rotsachtige huisje was gelokt, terwijl een ijverige poetsgarnaal zijn wonderen verrichtte op het hoofd van de aal. De aal zag er oeroud uit – gerimpeld, vol littekens en eigenaardig kalm. Het was mogelijk dat we allebei even oud waren. Zijn bek ging wijd open en toen weer dicht, steeds opnieuw. *Ommms* die alleen de zeedieren konden horen.

Als ik me vroeger mijn leven op mijn dertigste voorstelde, dan zag ik mezelf doen wat ik nu deed: haaien bestuderen. Maar dan stelde ik me mezelf ook voor als moeder, die haar kind leerde

zwemmen in de Golf. Tot aan zijn kin in een zwemvest vastge-spt zou mijn zontje de kikkerslag doen in helder, lichtgroen water. Soms was het kind een meisje, met natte, donkere lokken die aan haar wangen plakten. Ik stelde me voor dat we na het zwemmen terug zouden lopen naar een klein huisje met een sinaasappelboom ervoor, met zwaarbeladen takken vol dikke, rijpe vruchten. Ik zou aan de takken schudden en dan mijn duim in de bovenkant van een sinaasappel steken, net zoals mijn vader voor mij had gedaan. Soms sneed hij met zijn zakmes de bovenkant eruit en dan kraste hij een M voor Maeve in de schil. Ik stelde me altijd voor dat ik dat ook zou doen voor mijn dochtertje. Ze zou uit de sinaasappel drinken alsof het een beker was. Daniel zou in de keuken op ons wachten, terwijl hij een pan porcini op het fornuis zou omschudden.

Tot dusver was die gedroomde toekomst nog niet aangebroken. Misschien zou het er nog van komen – het was niet zo dat ik als dertiger geen kans meer maakte om moeder te worden. Maar op een gegeven moment, als ik nog steeds alleen was met de haaien (goddank had ik de haaien), zou ik misschien het hele gezinsgedoe van me af zetten. Ik zou tante Maeve kunnen zijn voor de kinderen die mijn tweelingbroer, Robin, misschien op een dag zou hebben, en ik zou trouwen met de zee. Veel mensen, onder wie Robin, zouden zeggen dat ik al met de zee getrouwd was.

Als Sylvia ergens in de buurt was, dan wist ze al dat Nicholas en ik hier waren. Haar zicht werd scherper bij zwak licht en haar reukzin was tienduizend keer beter dan die van mij. Rijen sensorische zenuwcellen aan elke kant van haar lichaam zouden de veranderingen in de waterdruk al hebben bespeurd en de boodschap aan haar brein hebben doorgegeven. Naarmate ze dichterbij kwam, zou ze receptoren rond haar kop en snuit gebruiken om het elektrisch veld op te vangen dat door mijn hartslag en hersenactiviteit werd uitgezonden, een soort gps die haaien in staat stelde oceanen te doorkruisen door het magnetisch veld van de aarde te volgen.

Nicholas en ik waren op handsignalen en duikflessen aangewezen, maar Sylvia was voortreffelijk uitgerust.

Plotseling trok de aal zich als een geknapt elastiekje met een snelle ruk terug in zijn holletje. Ik verstrakte, op mijn hoede door de vissen die vliegensvlug naar boven schoten. Toen ik een trage pirouette maakte, merkte ik dat Nicholas hetzelfde deed. Ik was me ervan bewust hoe klein we waren in de onmetelijkheid van de Atlantische Oceaan. Terwijl ik een paar keer rustig ademhaalde, luisterde ik naar het gekraak in mijn ademautomaat en staarde in de verte, waar het water drie tinten aannam als een schilderij van Rothko: indigo, violet en vlak aan de oppervlakte lichtgroen.

De haai kwam uit de stroken kleur tevoorschijn, met zijn staart heen en weer wuivend met de hypnotische slingerbeweging van een zakhorloge. Ik legde mijn hand verticaal boven op mijn hoofd, ons teken voor 'haai', wat ik vrijwel op hetzelfde moment deed als Nicholas.

Toen de haai dichterbij kwam, zag ik het litteken op de tweede rugvin en de geschaafde snuit. Sylvia.

Ze was niet alleen. Achter haar verscheen een tweede en daarna een derde haai. Kapitein en Jacques, twee andere citroenhaaien in mijn onderzoek.

Nicholas en ik sloegen ze gade zonder te bewegen. Hoe vaak had ik al niet precies zo onder water gezweefd wanneer er een haai aan kwam? Maar het was altijd alsof het de eerste keer was. Sylvia zwom naar me toe, half ballerina, half stealthraket. Mijn adrenaline schoot omhoog en ik merkte dat ik mijn adem inhield. Het was maar heel even, maar zelfs beginners wisten dat afwijken van het regelmatige ritme van in- en uitademen onverstandig was, omdat de luchtdruk in de longen daardoor gevaarlijk kon toenemen bij het opstijgen. Om de luchtknoop in mijn keel los te maken, ademde ik langzaam uit en begon ik haar lange, elegante lijf, haar huid met de kleur van schuurpapier te fotograferen. Toen ze langs me gleed, viel de hand waarmee ik mijn camera vasthield langs mijn

zij en deed ik iets wat ik nog nooit eerder had gedaan. Ik ging naast haar zwemmen.

Op eerbiedige afstand naast haar borstvinnen voelde ik haar pure kracht in het water. Het geluid van haar beweging klonk als het gerommel van de donder in de verte, maar tegelijkertijd voelde ik het tegen me aan beven. Ik zwom instinctief, zonder na te denken, drijvend op een half gedroomde plek, en wat er bij me opkwam, was een citaat dat in mijn oma's hotel in kamer 202, de Keats-kamer, op de muur was gesjabloneerd: LIEFDE IS MIJN RELIGIE – DAARVOOR KAN IK STERVEN. De zee, de dieren, de haaien waren mijn religie. Daarvoor kon ik sterven.

Sylvia draaide zich om en leek me belangstellend op te nemen, en het besef dat ze me plotseling had opgemerkt, was alsof ik wakker werd. Hoewel ik verwantschap met haar voelde, mocht ik geen seconde vergeten dat ze tot agressie kon worden aangezet. Ik bleef stil drijven, liet haar wegzwemmen en legde mijn vlakke hand boven mijn borstbeen, terwijl zij door de blauwgrijze duisternis werd opgeslokt.

Opgewonden trapte ik met mijn duikvinnen.

Toen ik me naar Nicholas omdraaide, klemde hij de handvatten van zijn camera vast, en zijn gezicht was een afspiegeling van het mijne. De manier waarop zijn lippen zich rond zijn automaat verbreedden tot een glimlach weerspiegelde mijn eigen enthousiasme.

2

Wanneer iemand vraagt waarom ik van haaien hou, zeg ik dat het komt doordat ik op mijn twaalfde door een haai ben gebeten. Statistisch gezien vormden de kokospalmen rond het hotel een groter gevaar voor me dan de haaien die door de Golf zwommen. Kokosnoten vielen hier als torpedo's naar beneden, dus eigenlijk was het bijzonder vreemd dat ik niet een hersenschudding had opgelopen door een kokosnoot, maar was gebeten door een haai – een ruim vierhonderd miljoen jaar oude diersoort, ouder dan mensen, dinosaurussen en bomen. Het was een zwartpunthaai, *Carcharhinus limbatus*, de haai die erom bekendstaat dat hij uit het water kan springen en in de lucht om zijn as kan draaien, als hij zich vlak onder het oppervlak met vis voedt. De beet veroorzaakte een litteken van dertig centimeter met drieëndertig hechtingen, en een obsessie met haaien.

Robin, die als een typische tweelingbroer reageerde, vormde het tegenwicht tegen mijn ziekelijke fascinatie door een angst voor haaien te ontwikkelen die aan verachting grensde. Ik verweet het Perri niet dat ze me terugstuurde naar dokter Marion, een kinderpsychiater in Naples, en dat doe ik nog steeds niet, maar ik vroeg me wel af waarom Robins afkeer van haaien volkomen normaal werd gevonden, terwijl mijn haaienliefde als schadelijk werd beschouwd.

Als je onder een auto komt, zou je dan monteur worden, vroeg

Robin vaak. Als er een steen op je kop valt, zou je dan geoloog worden? Stel dat je van het dak valt? Zou je daardoor dakdekker worden? Als je door een paard werd vertrappt, zou je dan jockey worden? Zijn lijst ambachten en ongelukken werd een running gag, zo'n grap die eigenlijk helemaal niet grappig was. Hij had het nooit verwerkt dat hij me bijna kwijt was geraakt, en na wat er met onze ouders was gebeurd, kon ik hem dat niet kwalijk nemen.

Vroeger stelde ik me voor dat pap en mam, als ze nog leefden, de ongerustheid van Perri en Robin omdat ik een haaienliefhebber was geworden zouden hebben weggewuifd.

Mijn vader was hoogleraar Engels en een ware zoon van Perri. Hij hield zo mogelijk nog meer van boeken dan zij, en hij had twee kleine dichtbundels gepubliceerd. Hij was de tegenpool van onze luchtvaartgerichte, technisch ingestelde moeder, die altijd met haar hoofd in de wolken zweefde, terwijl hij voortdurend met zijn hoofd over boeken van Keats, Shelley en Byron gebogen zat.

Mam had haar vliegbrevet al twee jaar toen het ongeluk gebeurde. Om pap voor zijn verjaardag met een weekendje in Key West te verrassen had ze een 1980 Piper gecharterd, een vluchtplan ingediend en gezorgd dat Perri de zesjarige Robin en mij thuis in Jupiter, Florida, zou ophalen. Hun toestel was in de Everglades neergestort nog voordat we het hotel hadden bereikt, nog voordat we de lobby door en de trap op waren gerend, kibbelend over wie het bed bij het raam zou krijgen, nog voordat we haastig ons zwemgoed hadden aangetrokken en naar het strand waren gehold, opgetogen over de honderden Florida-vechtsslakken die 's nachts waren aangespoeld, gillend wanneer er een slijmerig deel van de slak op onze hand sijpelde.

Er moest een moerasboot aan te pas komen om hun lichamen te bereiken. Volgens een rapport van de nationale vervoersveiligheidsraad was mam tijdens een onweersbui in windschering terechtgekomen. Telkens wanneer er een klein vliegtuigje ronkend kwam overvliegen of wanneer iemand zelfs maar over een moeras-

boot begon, zag ik nog heel lang daarna mijn ouders voor me zoals ze daar vastgegespt dood in hun stoel zaten, in de modder bij de alligators. Pas heel geleidelijk werd ik niet meer door dat beeld achtervolgd. Nu kan ik me mijn ouders weer voor de geest halen zoals ze voor het ongeluk waren: pap, die aan de keukentafel gedichten voorlas die voor ons veel te hoog gegrepen waren. En mam, die ons op heldere avonden steevast mee naar buiten sleepte in een half mislukte poging om ons over de sterrenbeelden te leren; dan lag ze naast ons op de veranda bij het zwembad en noemde ze ze op: Grote Beer, Kleine Beer, de Gordel van Orion.

Na hun begrafenis had Perri ons huis in Jupiter verkocht, met de veranda waarop we mams sterren hadden opgenoemd en de keukentafel waaraan we naar paps poëzie hadden geluisterd, en ons meegenomen naar Palermo, zodat we bij haar in het Hotel van de Muzen konden wonen. Ze had vier kamers op de eerste verdieping opgeëist, de tussenmuren eruit laten slopen en de ruimte in een appartement voor ons drieën laten ombouwen. ‘Het wordt een avontuur. Net als *De Zwitserse familie Robinson*,’ had ze gezegd. Omwille van twee kleine, verdrietige kinderen was ze in actie gekomen. Avond na avond kropen we bij haar in bed, waar ze ons het verhaal van Johann David Wyss voorlas, gevolgd door *Peter Pan*, *Alice in Wonderland*, *De geheime tuin* en een schat aan andere klassiekers.

Het verlies van pap en mam was voor ons allebei een grote klap, maar we hadden er ieder heel verschillend om gerouwd. Robins verdriet was stil en heimelijk, en kwam alleen naar buiten als hij onbewust schreeuwde in zijn slaap, terwijl het mijne openlijk en expressief was. Perri, radeloos en zelf niet in staat om ons te helpen, had ons aan de zorg van dokter Marion toevertrouwd. Dat was mijn eerste confrontatie met therapie; jaren later, toen ik na de haaienbeet opnieuw in zijn spreekkamer zat, wist ik wat ik kon verwachten.

Robin en ik hebben vaak uren naast elkaar op de groene bank

van dokter Marion gezeten. Robin zat er zwijgend bij en vertikte het om de tekeningen te maken die ons moesten helpen onze gevoelens te uiten. Hoe meer hij zich in zichzelf terugtrok, hoe meer ik praatte over alligators die rond het vliegtuig van onze ouders zwommen, over hun stevig dichtgetimmerde doodkisten. En hoe gedetailleerder mijn tekeningen werden. Soms leek het wel alsof alles wat er met Robin mis zou gaan met die tekeningen begon. Vooral met één tekening die uit een donker hoekje in mijn binnens-te opwelde. Terwijl Robin toekeek, had ik kleurpotloden uit de grote doos gepakt en begon ik het gebruikelijke horrortafereel te tekenen: een wirwar van groene jungle, een zwarte hemel, bruin water met slierten rood erdoorheen, een half gezonken grijs vliegtuig en onder het water twee geknakte stokfiguurtjes.

‘Weet je zeker dat je niet ook wil tekenen?’ vroeg dokter Marion, terwijl hij Robin een blauw kleurpotlood toestak. ‘Je mag alles maken wat je maar wil. Wat dacht je van je kamer? Hoe ziet die eruit?’

Robin keek hem woest aan, met zijn armen voor zijn zesjarige borst over elkaar geslagen, maar pakte toen toch het potlood van hem aan. Het zou best kunnen dat hij die dag zowaar iets had getekend – de knuffelkikker op zijn bed, de poster met *The Empire Strikes Back* aan de muur, de honkbalplaatjes op het prikbord –, maar hij werd afgeleid door de verrassende toevoeging van een piepklein derde stokfiguurtje dat ik naast de twee andere zat te tekenen.

‘Wie is dat?’ vroeg hij.

Ik kraste rode kronkels op het lichaampje.

‘Wie is het?’ vroeg Robin. Ik hoorde zijn paniekerige toon, maar ik gaf nog steeds geen antwoord.

‘Wil je het ons vertellen?’ vroeg dokter Marion. ‘Dat hoeft niet, maar je broer wil het graag weten.’

‘Dat ben ik,’ antwoordde ik. De tekening begon door mijn tranen te vervagen. ‘Ik wil niet hier zijn als zij er niet meer zijn.’

‘Wil jij ook dood?’ Robins stem klonk ijl en ver weg, en opeens

barstte hij in tranen uit, een hevig krampachtig gesnik – de eerste tranen die hij had vergoten sinds onze ouders waren gestorven. Zijn hele lijf schudde, en toen ik zag wat ik had aangericht, begon ik met hem mee te snikken. Ik wist zelfs toen al dat ik niet meende wat ik had gezegd. Ik wilde niet echt dat ik ook in het vliegtuigje had gezeten, maar het leek alsof ik mijn grote verdriet alleen kon uiten en duidelijk kon maken hoe vreselijk ik pap en mam miste door dat te wensen.

Dokter Marion zei dat het goed was om te huilen, maar dat had hij beter niet kunnen zeggen, want er kwam geen eind aan ons hartverscheurende gesnik. Uiteindelijk ging hij Perri uit de wachtkamer halen. Ze perste zich op de bank tussen ons in en sloeg haar armen om ons heen. Toen de huilbui eindelijk voorbij was, deed dokter Marion zijn best om aan Robin uit te leggen wat ik had bedoeld, maar ik geloof niet dat Robin het ooit heeft begrepen. Mijn bekentenis kwam op hem over als verraad, als een wrede afwijzing. Daarna zijn we steeds apart naar dokter Marion gegaan. Ik heb nooit geweten wat er tijdens Robins sessies gebeurde. Met de onthulling van mijn vreselijke wens die dag begon mijn genezing. Mijn verdriet sloeg om van een ondraaglijke triestheid in een soort gelatenheid en ten slotte in gemoedsrust. Perri werd mijn grootste troost en intiemste vertrouweling. Maar in Robins nachtelijke angsten bleven de vliegtuigen neerstorten, hoewel onze ouders er niet meer in zaten; voortaan zat alleen ik erin. Hij schrok wakker terwijl hij mijn naam schreeuwde, één keer zelfs zo hard dat een hotelgast de receptie belde. Geschrokken van zijn geschreeuw kroop ik dan bij hem in bed en pakte onder de dekens zijn hand vast. ‘Ik dacht dat jij ook dood was,’ jammerde hij dan.

Het jaar daarop kwam er een eind aan zijn nachtelijke angsten, die plaatsmaakten voor allerlei misdragingen en agressief gedrag: bijten en duwen van klasgenoten op onze nieuwe basisschool, een grote mond opzetten tegen de leraar, en één keer viel hij uit tegen Perri toen ze had gezegd dat hij zijn kamer moest opruimen. ‘Ver-

tel me niet wat ik moet doen. Je bent mijn moeder niet!' tierde hij.

Op den duur kalmeerde hij en werd alles weer min of meer normaal. Robin, Daniel en ik vormden ons bondgenootschap: we hingen rond op het strand en dwaalden door het hotel. Ik herinner me Robins imitatie van Rocky Balboa voor hotelgasten, een van zijn vele ontlukende aantrekkelijke kanten, maar zijn verdriet scheen hij nooit helemaal te hebben verwerkt. Hij had er altijd moeite mee om over pap en mam te praten, alsof hij daar domweg niet aan kon denken.

Dwarsliggen was zijn gebruikelijke manier om zijn verdriet te uiten, en ik geloof dat schrijven ook een uitlaatklep voor hem moet zijn geweest. Dat deed hij allebei, af en toe, met veel talent.

Ik heb me altijd schuldig gevoeld over die tekening. Ik heb me altijd verantwoordelijk gevoeld.

Perri zei vaak dat andere kinderen gewoon een schommel in hun achtertuin hadden, maar wij de Golf van Mexico. Het eiland en alles wat in de Golf zwom werd mijn Eden. En Daniel werd ook mijn Eden.

Daniels moeder, Van, werkte bij de hotelreceptie wanneer ze geen balletles gaf. Daniel liep altijd met zijn ziel onder zijn arm door het hotel. Hij sjouwde met zijn skateboard en soms rolde hij ermee over de marmeren vloer in de lobby. Daniel was bijna een jaar ouder dan Robin en ik, en hij was de eerste vriend die we op Palermo maakten. Het duurde niet lang voordat we onafscheidelijk waren. Zijn vader was de honkbalcoach geweest van de middelbare school op het eiland, en kennelijk een vrij goede vader. Totdat hij op een dag zomaar uit Daniels leven verdween – een ramp waar hij zelden over sprak. Dat Robin, Daniel en ik alle drie vaderloos waren – door verlating of door overlijden – was iets wat ons als tragische lijm met elkaar verbond op een manier die we geen van allen echt begrepen. Daniel werd voortdurend voor onze oudere broer aangezien, met een warrige bos donker haar net als wij, dat door de zon goudbruin was gebleekt. Robin vond het leuk

om voor Daniels broer te worden aangezien, maar ik wilde nooit Daniels zus zijn.

De haai viel op 30 juli 1988 aan, 's ochtends vroeg, toen de lucht nevelig en het strand verlaten was. Daniel en ik waren naar de rand van het water gewandeld om een aangespoelde degenkrab te bekijken toen ik een lange veer van een bruin-wit gestreepte visarend op een meter of tien in zee zag drijven. Misschien wilde ik indruk maken op Daniel door te laten zien hoe frank en vrij ik kon zijn, of misschien wilde ik alleen maar die schitterende veer hebben. Hoe dan ook, ik waadde in een short en een T-shirt door de golven totdat het water als een koude ring rond mijn middel klotste.

‘Wat doe je?’ vroeg Daniel, die vanaf de oever naar me staarde.

‘Ben je soms bang dat je short een beetje nat wordt?’ vroeg ik plagerig, terwijl ik de veer van het wateroppervlak pakte en Daniel ermee naar me toe wenkte.

Grijnzend stapte hij op me af, met zijn armen en blote schouders omhoog om de kou te weren. Hij graaide de veer uit mijn hand en stak hem in het elastiekje van mijn paardenstaart. ‘Zo,’ zei hij.

Ik voelde eraan met mijn hand en was me ervan bewust hoe dichtbij hij was, met zijn schouders vol sproeten, zijn gebronsde huid en zijn ogen zo blauw als een doktersvis. Ik ging op mijn tenen staan om hem te kussen en was verrast over hoe hij me terugkuste, over de zilte lucht op zijn lippen. Heel even voelde ik me duizelig, alsof de wereld waarin ik wakker was geworden opeens was verdwenen en ik iemand anders was geworden. Dat was opwindend en eng.

‘Ik geloof dat ik altijd van je zal houden,’ zei ik.

Daniel wierp een snelle blik naar het strand, waar Robin en Perri bezig waren om strandstoelen neer te zetten onder de paalhutten waarmee het zand voor het hotel bezaaid was. ‘Ik ook van jou,’ zei hij.

Plotseling struikelde hij in het water, alsof hij in zijn knieholten was gestoten. ‘Wat was dat?’ vroeg hij. Ik dacht dat hij me bang wilde maken, maar wat er ook tegen Daniel aan was gebotst, stootte toen tegen mij aan. Ik verloor mijn evenwicht en viel onder water, terwijl een raadselachtige kracht zich aan mijn been vasthechtte. Ik hield mijn adem in en maaide met mijn armen om te proberen regelrecht het water uit te vliegen, zoals de duikende zeevogels die ik vaak de lucht in zag spetteren. Ik kon het heel duidelijk zien: de bovenkant van de grijze haaienkop, zijn tanden in mijn been, de zwarte punt op de vin, de staart die heen en weer ging.

Het was lawaaiig onder water – geluiden en trillingen die van onze lichamen af zwiepten. Het bloed gutste uit mijn been alsof er een busje traangas afging. Er schoot helemaal niets door mijn hoofd, alleen een woest oerinstinct om te blijven leven.

Toen ik reikhalsde naar de oppervlakte, ving ik een glimp op van een haaienoog – een kleine, zwarte, starende nacht. Ik was ervan overtuigd dat de haai spijt had dat hij zijn tanden in me had gezet, of kwam die gedachte pas later bij me op? Zijn oog verdween onder een lid dat van onderaf dichtging, en opeens was alles afgelopen, even plotseling als de opschudding was begonnen.

De haai liet mijn been los en zwom weg. Ik had geen idee waarom. Nu weet ik dat hij het klassieke hit *and run*-gedrag vertoonde: een stoot, een enkele beet, om zich daarna terug te trekken wanneer hij beseft dat zijn prooi geen voedsel is, maar een vergissing.

De beet was aanvankelijk merkwaardig pijnloos geweest, maar opeens trok er een brandend gevoel door mijn been. Ik wilde lucht hebben. Ik moest lucht hebben. Snakkend naar adem kwam ik boven water en probeerde te gaan staan, maar mijn rechterbeen wilde niet. Drijvend op mijn rug gebruikte ik mijn linkervoet om me tegen de oceaانبodem vooruit te duwen.

Zwaar hijgend kon ik geen enkel geluid uit mijn keel krijgen. Mijn oren zaten dicht door het water. Ik dacht dat ik iemand hoorde roepen: ‘Maeve! Maeve!’ Daniel greep me onder mijn oksels en

begon me achteruitrennend naar de kust te trekken.

‘Een haai heeft me gebeten en is weggezwoommen,’ zei ik kalm, alsof ik door een kwal was gestoken.

Schor van paniek schreeuwde Daniel naar Perri. Water stroomde met een zilte prikkeling mijn neusgaten in, waardoor ik bijna stikte, maar de pijn in mijn been was vervaagd tot een vreemd brandend gevoel van mijn heup tot mijn tenen.

Daniel legde me neer op het zand. Ik staarde naar hem toen hij zich vooroverboog, met zijn handen op zijn knieën en vochtige ogen. ‘Een haai heeft me gebeten en is weggezwoommen,’ zei ik weer.

Moeizaam richtte ik me op mijn ellebogen op en staarde naar mijn been. Mijn kuit was opengereten en bloederig als een ontleding in de biologies die gruwelijk verkeerd was gegaan. Ik plofte weer neer op het zand toen Perri ons bereikte. Ze veranderde in zo’n vrouw over wie je weleens hoort, die sterk wordt als een superheldin en onverschrokken kordaat optreedt in een crisissituatie door een auto van een kind af te tillen en bevelen te blaffen als een generaal. ‘Robin, ren naar het hotel en bel het alarmnummer. Daniel, ga handdoeken halen!’

Een randje duisternis begon alles te omhullen. Ik deed mijn ogen dicht om het te laten verdwijnen. Perri streek een web van haar uit mijn gezicht. ‘Maeve, liefde, doe je ogen open.’

Ik concentreerde me op een V van pelikanen die langs de hoge blauwe hemelkoepel gleed, met bewegingloze vleugels, allemaal gereed om onmiddellijk te keren als hun leider van koers veranderde.

Daniel liet een zak handdoeken in het zand vallen en Perri draaide er eentje ineen en bond hem stevig om mijn dij. Haar korte haar zwaaide als een wit waas voor haar gezicht. ‘We moeten het bloeden stelpen,’ zei ze. Haar stem kreeg iets dringends.

Zodra Perri druk op de wond uitoefende, barstte de doffe branderigheid in mijn been weer in alle hevigheid los in een felle pijn.

Ik liet mijn hoofd opzijrollen, terwijl er een afschuwelijk snerpand geluid in mijn keel opsteeg. Ik begon met mijn armen te maaien.

Robin plofte met een bleek en angstig gezicht naast me neer. Hij bracht zijn mond naast mijn oor. 'Je redt het wel.' Dat bleef hij maar herhalen: 'Je redt het wel. Je redt het wel.'

Perri boog zich over me heen en hield de zon tegen. Ze schreeuwde tegen de menigte die zich begon te verzamelen: 'Ik heb een riem nodig!' Ze trok hem stevig aan boven mijn knie. 'Alles komt goed,' zei ze. 'Adem diep in. Kom op.' Ze knikte naar me, en ik zoog mijn longen vol lucht alsof ik bijna verdronk. 'Goed zo. Rustig aan. Dat is prima.'

Ze legde haar hand op mijn borst, en opeens ontspande zich iets in me. Ik voelde me veilig.

'Laten we haar warm houden,' zei ze, en onmiddellijk klapte er boven me een koraalkleurig zonnescerm open, waarna het hotellogo – een oesterschelp met een klein parelachtig boekje erin in blauw geborduurd – wapperend omlaagkwam.

Spurend naar Daniel drukte ik mijn wang in het zand, en ik zag hem een eindje verderop staan. 'De haai trok haar onder water,' zei hij tegen Perri. 'Ik probeerde bij haar te komen. Het ging allemaal zo snel. Ik... Ik kon haar niet bereiken.'

'Hoelang is ze onder water geweest?' vroeg Perri.

'Weet ik niet. Vijf seconden? Tien?'

Het had heel wat langer geleken.

Veel later hadden Daniel en ik het erover hoe die dag voor hem was geweest, dat de Golf nooit zo diep of eindeloos had gevoeld als toen ik eronder verdween, hoe hij onder water naar me had gezocht, bang voor wat hij zou aantreffen in het water met een wolk van bloed en omwoeld zand.

In de seconden voordat ik het bewustzijn verloor draaide hij zich om en keek naar me. Ik zag dat hij de veer van de visarend vasthield die uit mijn haar was gegleden.

Ik denk dat Perri bang was dat ik bezeten was geraakt van mijn aanvaller, de zwartpunthaai, maar dokter Marion verzekerde haar dat het weliswaar ongebruikelijk was wat ik doormaakte, maar dat het onschuldig was. Op een dag zat ik in zijn spreekkamer naast haar naar mijn schoot te staren, en toen ik opkeek en zag ik haar meelevend naar me kijken. Ze besloot ter plekke dat ze zich niet meer druk zou maken om de potten zout water die ik onder mijn bed verzamelde, de medicijnbekertjes die ik met haaiantanden vulde en de tekeningen van haaienogen die ik aan de muur opprikte. Diezelfde avond hoorde ik haar aan Robin uitleggen dat de dokter zich geen zorgen om me maakte en dat hij dus ook niet ongerust hoefde te zijn. Hij deed zijn best, en uiteindelijk waagde hij zich zelfs met me de Golf in, maar hij bedacht telkens redenen waarom we snel weer het water uit moesten. Zijn angst dat iets in het water zou weghalen wat er nog van zijn familie over was, raakte hij nooit meer kwijt.

Perri stuurde me keer op keer naar dokter Marion. Op mijn twaalfde had ik een heleboel verwarde en niet-verwarde gedachten. Hallucinaties over het neergestorte vliegtuig van mijn ouders. Tegenstrijdige gevoelens over het feit dat Robin en ik in een hotel woonden, wat echt net iets uit *De Zwitserse familie Robinson* was en wat mijn vrienden maar raar vonden, en dat ik soms naar een normaal huis verlangde. Ik bekende dat ik een hekel had aan het gril-lige litteken op mijn kuit, maar dat ik het de haai had vergeven, die zich alleen maar als een haai had gedragen. Ik vertelde hem over Daniel, die me had gered. Daniel, van wie ik hield.

Ik was veertien toen ik voor het laatst naar dokter Marion ging. We hadden zo'n tropische storm in augustus die heel snel opsteekt rond Palermo. De regen striemde schuin tegen de ramen van zijn spreekkamer en in de verte bliksemde het. Toen ik schrok van een plotselinge donderslag vroeg hij of ik bang was voor onweer.

'Nee, niet voor onweer,' antwoordde ik.

Hij legde zijn pen op zijn schrijfblok neer. 'Waar ben je dan bang voor?' vroeg hij.

'Iedereen denkt toch al dat ik gek ben. Ik wil niet dat u ook denkt dat ik gek ben.'

'Ik zal je niet gek vinden, Maeve. Ik heb je nooit gek gevonden.'

Enkele ogenblikken lang bleef ik zwijgen, doodsbang om het te zeggen. De woorden brandden een gat in mijn keel en voor het eerst had ik het gevoel dat het erger zou zijn om ze binnen te houden dan om ze eruit te gooien. 'Nou,' zei ik. 'Ik... Ik wil alles leren over haaien. Als ik later groot ben, wil ik ze bestuderen. Ik wil ze echt begrijpen en weten hoe ze zijn. Ik leen de hele tijd boeken over Jacques Cousteau en over hoe het is om mariene bioloog te zijn. Dat is wat ik wil, maar ik ben bang dat mijn oma zal zeggen dat het niet mag. Ik ben bang dat het tussen mij en Robin in zal komen te staan. Dat Daniel en mijn vrienden zullen denken... nou ja, dat ik raar ben of zo.'

Ik deed er het zwijgen toe, bang dat ik zou gaan huilen. Ik zat daar maar naar de regen te luisteren en te wachten tot dokter Marion iets zou zeggen, maar hij wachtte ook.

'Ik ben heus niet stom,' zei ik. 'Ik weet wat de haai die dag met me had kunnen doen, maar dat deed hij niet. Hij liet me los. Hij had me aan flarden kunnen scheuren, maar hij liet me los. Dit jaar mocht ik een rol spelen in een toneelstuk op school, en mijn klas is naar het Edison Museum geweest en ik heb het dagboek van Anne Frank gelezen... Dat vond ik allemaal leuk. Maar wat ik voor haaien voel, heb ik nog nooit voor iets anders gevoeld.'

'En wat voel je voor haaien?'

Mijn verlangen om die vraag te beantwoorden, om het hardop te zeggen, was zo groot dat een stortvloed aan gevoelens in één klap door me heen spoelde, en de tranen die ik had ingehouden stroomden naar buiten.

'Ik weet dat het raar is,' zei ik, terwijl ik ze van mijn wangen veegde. 'Maar ik voel me gelukkig. Wanneer ik aan haaien denk, voel ik me gelukkig.'

Glimlachend leunde hij achterover in zijn stoel. ‘Jacques Cousteau lijkt me een gelukkige vent. Ik durf te wedden dat Eugenie Clark ook gelukkig is. Heb je weleens van Eugenie Clark in Sarasota gehoord?’

Ik schudde mijn hoofd.

‘Ze noemen haar de haaiendame, vanwege haar onderzoek met haaien. Ze heeft ze getraind. Ze heeft ze zover gekregen dat ze een bel laten rinkelen. Kun je je dat voorstellen? En dan heb je nog Sylvia Earle – die komt ook uit Florida. Heb je weleens van haar gehoord?’

‘Nee.’

‘Ze is toevallig de enige die ooit solo over de oceaanbodem heeft gewandeld. Vierhonderd meter diep. Ze staat bekend als Hare Diepheid. Je zou ze eens moeten opzoeken.’

‘Dat zal ik doen,’ zei ik, en het voelde alsof er iets in mijn borst openging. Een schelp.

‘Veel meer weet ik niet over oceanografen, maar ik weet wel één ding: als er iets is wat je het gevoel geeft dat je leeft, moet je er aandacht aan besteden. Als het je gelukkig maakt, is het de moeite waard er iets mee te doen.’